X. évfolyam Celldömölk 1914 február 8.

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona. Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő: DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztősége és kiadóhivatal: Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön ide intézendők a szellemi részt illető kéziratok, hirdetések és minden egyéb pénzügyek.

A községek államsegélye.

Ezen közérdekü cikket a »Községek Lapjából« vettük át.

Köztudomásu, hogy községeink közterhei a legutóbbi évtizedekben oly óriási mértékben emelkedtek, mely emelkedés egyáltalában nincsen arányban fejlődésükkel a gazdasági és kultorális előrehaladásukkal. A községi szükségletek évről-évre rohamosan növekednek, s minthogy a községek uj jövedelmi forrásoktól és bevételeik szaporitásától el vannak zárva, az állami adóalap pedig Községeinkben rendszerint mozdulhatlan, — a pótadószázaléknak szükségszerűen nőnie kell. Községeink gazdasági kulturális, népességi és sociális fejlődése egyáltalában nem kielégitő. A magyar falu évtizedek óta álmos egyhangusságban éli a maga vegetativ életét, utai nem javulnak, utcái legtöbb helyen világitatlanok, az emberi kényelem és a kultura szolgálatában álló uj intézmények nem keletkeznek, a tudományoknak, művészeteknek és a fejlett technikanak vivmányai itt nem nem érvényesülnek: csak a falusi élet sebei és fogyatkozásai szaporodnak. A falu csendes, egyhangu munkája iránt általában érzéketlenebbek az emberek, a célok, vágyak, törekvések, melyek a falvak népének szükségleteiből takadnak, nem részesülnek figyelemben, nem is találnak igen sokszor megértésre. Az a munka, amely a koralszigeteket épiti, a mely a természet lassu és folytonos változását idézi elő nagyon fontos az emberi nemzedékre nézve, de nem jár zajjal, szenzációval, s nem is alkalmas arra, hogy szük felfogásu és felületes lelkek figyelmét felkeltse.

A falu életet, vágyai, bajai, szükségletei iránt évtizedeken keresztül tanusitott közönyösség megtermette a maga káros következményeit. A magyar falu majdnem elsenyvedt, fejlődésében visszamaradt, néhol elnépteleneden. — teherviselőképessége megrengült, s fejlődő közszükségleteinek kielégitésére képtelenné vált.

A községek háztartásának évről-évre való emelkedése és a községek fejlődésének évtizedes visszamaradása a legagasztóbb jelenségek egyike. A mely országnak államférfiai, vagy maga az állam és társadalom nem látjuk be, hogy az államban élő minden szervezet harmonikus fejlesztése és fejlődésének lehetővé tétele szükséges: abban az országban nem lehet a szó helyes értelmében felfogott haladás. S abban az országban, ahol magának az állam és nemzetfentartó népnek számára a kultura kollektiv szükségleteinek, az anyagi, értelmi és social is vágyak kielégitésének lehetősége van elzárva: ott maga a nemzet módul pusztulásnak. Éppen ezért a nemzet fenntartására hivatott minden szerv harmonikus fejlesztése minden egyébb feladaton uralkodó problémájává lett a modern kornak.

A nyugati nagy kulturnemzetek közszükségei gyakorlati élete közhellyé tette már azt az igazságot, hogy az államok helyes irányu politikája nem jogi elméleteken, hanem a gazdasági viszonyok prózai alapján nyugszanak. A gazdasági alap az a jó vagy rossz talaj, melyen az állam modern épülete felépülhet és biztosan állhat, valamint a kultra virulhat vagy senyvedhet.

A magyar állam gazdasági erőforrásai

A boldogság utja.*)

Énekes társadalmi szinmű 3 felvonásban.

Irta a a nevét viselő mű: Kiss Manó.

MÁSODIK FELVONÁS.

(Kászoniék parkreszlete 2 pihenőpaddal. A háttérben messzire látszik a kastély. A jobb előtérben levő padon ülnek beszélgetve Vassné és Cseresné.)

ELSŐ JELENET.

Cseresné. (*Leplezett szomoruisággal.*) Sehogyan se tudom megmagyarázni magamnak, hogy miképpen is történhetett meg ez a házassághoz vezető lépés olyan gyorsan!? Ha jól tudom, Andor nem volt komoly udvarlója Lenkének, csupán a köteles udvariasság vezette néha hozzá. Gondolja Nóra néni, hogy mégis szerető szivek egyesülnek e frigy által?

Vassné. (*50 év körül özvegy asszony.*) Nemcsak gondolom, hanem hiszem is. Pedig csak a véletlen műve ez az egész dolog.

Cseresné. (*Kiváncsian.*) A rokonság jogcimén kiváncsi volnék a részletekre.

Vassné. Nem sokból áll, de érdekes, mert egy kissé megvilágitja a női szivenket. Amint tudod, ismeretségünk Kászoniékkal régebbi keletü s hogy az utóbbi időben nem volt olyan benső a barátság közöttünk, a szegény boldogult, jó uram halálának tudható be. Visszavonultan élek, de annyira elzárkózva még sem, hogy a fontosabb dolgokról, hirekről tudomást ne szereznék. Ilyen alkalommal kaptam olyanszerü bizalmas értesitést, mintha a fiam egy leány előtt nem volna közömbös. Elejtett dicsérő szavak engedtek arra következtetni. Én e hir vékony szálán elindultam kutatni s egyben meggyőződni arról, mennyi az igaz, a valóság belőle? A véletlen, talán a jó sors megérnem hagyta, hogy ahhoz a leányszivhez hozzá férkőzhettem, elleshettem erősen rejtegetett titkát. Megtalálni véltem a gyógyitó balzsamot, mely Andort jobb kedvre hangolja, uj életre ébresztí, az én hátralevő napjaimat pedig megaranyozza. Hiszen *nekem* is régi, titkos vágyam volt kettőjük egyesülése.

Cseresné. (*m. f.*) Mit szól hozzá Andor? Örül a változásnak?

Vassné. Úgy vettem észre, hogy igen. Amikor elmondtam neki Lenkével valo találkozásomat s bizalmas beszélgetésünket, pirulva kérdezte, tetszik-e nekem és hogy még volnék-a elégedve vele, mint menyével, ha a Teremtő neki szánta feleségül? — Elbeszéltem, mikent találkoztunk, — hogyan hóditott meg kedvességével engem is, hogyan terelődött véletlenül e kényes tárgyra beszélgetésünk és hogyan végződött s miden előadtam óhajomat, két szeme szögletén egy-egy csillogó könnycsepp bizonyitotta, menyire megtévesztheti az embert az örökös komolyság és árulta el, hogy a hamu alatt is, ha felbolygatjuk, sokszor találunk parazsat.

Cseresné. Különös! Felfoghatatlan!

Vassné. Bizony az, mert ki gondolta volna, hogy az én magába zárkózott, komoly fiam szerelmet vagy érdeklődést tudna ébresz-

*) Részlet szerzőnek sajtó alatt levő szinművéből.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszálas 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nál, Budapest, VI., Teréz-körut 36. Gyár-utcza 13.

nagyrészben a községekből táplálkoznak, igy a magyar államra nézve a megszilárdulás és fenállása kérdése a községek megerősitése.

A magyar községnél nincs elhagyottabb és szegényebb. A magyar állam 1100 millió koronás budgetjében nincs egy számbavehető tétel a községek kifejezett fejlesztésére. A községek közterhei évről-évre óriási emelkedést mutatnak. A községi pótadó országos átlaga az 1881. évben még 16.8 százalék volt, ez az arány 1898 évre 34.4%-ra emelkedett, az 1908 évre pedig 46.4%-ra szökkent fel. Száz százaléknál magasabb pótadója 1908. évben 1386 községnek volt s vannak községek, hol 300, sőt 500 százalék és ezenfelüli pótadó terheli a községek lakosságát. A legtöbb község 70—90 százalékos pótadók terhe alatt küzködik és a községek adósságainak szaporodása messze felülhaladja vagyonuk szaporodásának arányait.

Az a különbség, mely a város és falu között mindenütt a világon megvan, nálunk a legnagyobb. Ebből a tényből sokan azt a helytelen következtetést vonják, hogy ennek igy is kell lennie és hogy a községben magasabbrendű, a lakosság kényelmére, egészségére szolgáló szükségletekről nem lehet beszélni. Igaz az, hogy ma még nem lehet beszélni róluk, de nem azért, mert nincs rájuk szükség, vagy azért, mert nincs meg a szükségérzet, hanem mert a községek cselekvési és elhatározási szabadsága minimális, az állam pedig nem terjeszti ki gondoskodását a községekre oly mértékben, mint aminőt a községek nemzet és államfenntartó minősége megkövetelne.

A magyar állam a városokkal szemben már megfelelt azon kötelezettségének. hogy azokat mint önkormányzati intézményeket fejlessze s fontos gazdasági és kulturális hivatásuk betöltésére képessé tegye. Annak dacára, hogy az állami feladatok a hely önkormányzat feladataival szinte szétválaszthatatlanul össze vannak bonyolodva, — az állam ha nem is kifejezetten az állami feladatok teljesitéséért való kárpotlás cimén, de az önkormányzat feladatainak teljesithetése okából, vagy politikai és kormányzati érdekből a városokat tetemes államsegélyben részesitette.

A községek ezerszer elhanyagoltabbak, gazdaságilag gyengébbek és szegényebbek, mint a városok. — A községek közterhei általában elviselhetetlenül sulyosabbak, mint a városoké, mert a községi közterhek igazságos eszményi mértékalapja csak a község által nyujtott előnyök nagysága lehet. A város ugyanolyan községi adóterhe nem azonositható a falvak lakosságának hasonló adóterhével, mert más a város által nyujtott előnyök nagysága.

Senki sem tagadhatja, hogy a községi közterhek általában már elérték azt a határt, melyen tul gazdasági fejlettségünk mai állapota mellett tovább nem emelhetők. A magas községi közteher nem megnyugtató az államra nézve sem s igy annak fenntartása, sőt további emelkedése az állam szempontjából sem kivánatos.

Egy olyan országban, hol az egyetlen primitiv mezőgazdasági termelési ág tartja fenn az egész országot, ahol ipar nincs, a gyermekhalandóság irtózatos, ahol a közelmult egy évében 23,000 gyermekkel született kevesebb mint az előző évben és 67,000 emberrel több halt meg, ahol több ember vándorol ki, mint amennyit a természetes szaporodás kitesz, ahol idegen országoknak szülik és nevelik fel a gyermekeket, ahol a kereseti alkalmak minimálisak, a létfenntartási lehetőségek rettenetes nehezek, ahol a modern elnyomatás mindenki által legsulyosabban érezhető, ott kétszeres védelemben kell részesiteni azokat a szerveket, mely az, államot és a nemzetet jórészben fenntartja : a községeket.

A sajátképi államformák azok, melyek a közületi lét szükségéből, az általános jó megvalósitásából mint célból indulnak ki : az ily államformák jogosak, de azok melyek egyesek, vagy egyes társadalmi osztályok, érdekkörök, csoportok és egyes szervezetek egyoldalu érdekének szolgálnak, csak egyszerü uralmi formák és nincs jogosultságuk. Nem állitjuk, hogy a magyar állam strukturájának karakterét teljesen ez utóbbi adná meg, de igen is állitjuk, hogy az állami céloknak nálunk vannak bizonyos egyoldalu tendenciái, s az a távolság, mely falu és város közt van, az ezen tendenciából származó egyoldalu fejlődés eredménye.

A magyar községeket vigasztalan helyzetük arra kényszeriti, hogy mostoha helyzetükre felhivják az érdekeltek és az illetékes tényezők figyelmét. Joggal hiszik, hogy a meghallgatásra találnak, s ha a gazdag, hatalmas városokra kiterjesztette az állam gondoskodását, bizonnyal nem hagyja magukra a községeket sem. Az állami szervezet alapja akkor lesz legbiztosabb és legszilárdabb, ha az egész társadalmi élet a községhez kapcsolódik és az állami szervezet a községi szervezetre alapittatik ; ehhez azonban szükséges a községek megerősitése és állami támogatása. Hogy az állami segélyezés, vagy kárpótlás mily formában és módon történjék : az a jövő problémája.

Kétségtelen, hogy a községek állami segélyezése kikerülhetetlen, az alattuk megrendült talajt semmiképen sem tudják ellensulyozni a városokban elért eredmények. *kb.*

Miért nem házasodnak az emberek?

Annyira aktuális lett a mai fejlődő korban az a kérdés, hogy az angol »Stranp Magazine« cimü folyóirat érdemesnek tartotta ezt a kérdést azon kiváló közéleti szereplőkhöz intézni, akik határozottan kompetensek e kérdés megvilágositására. A legtöbbjük annak tudja be ezt a szomoru momentumot, hogy a veszedelmes mértékben növekedő fényüzés és kényelem-szeretet elkedvetleniti ugy a férfiakat mint a nőket attól, hogy a házasélet révébe evezzenek. Érdekesen ad ennek kifejezést Sir Hiram Maxim, a híres ősz feltaláló: »Néhány évtizeddel ezelőtt — irja válaszában — minden fiatal férfi és nő előbb kezdett házaséletet. Akkor még ritkaságszámba ment az a férfi és az a nő, aki 30 évesnél idősebb korban is házasságon kivül élt. Azóta azonban nagyon sok körülmény esküdött össze a fiatalság összeházasodása ellen és egymásután léptek föl olyan momentumok, amelyek mindjobban és jobban riasztották el a fiatalságot a házasélettől. Az élet nagyon drága lett, a sok kényelemben és luxusban felnőtt fiatal leány attól fél, hogy a megdrágult és megnehezült élet folytán nem fogja a házasületben megtalálni a szülői ház léha boldogságait. Ez a kényelemszeretet még az anyaságtól való kényelmet is beleszuggerálta a fiatal, a házaséletre szánt leányokba.«

Sarah Bernhard, a jelenkor legnagyobb tragikája a nőemancipációra irányuló mozgalmakra háritja a házasodni és férjhezmenni nemakarás ódiumát. Ez a momentum idézett elő különösen a nők gondolkozóvilágában olyan változásokat, amelyek folyán azok mindent óhajtanak, csak házaséletet nem. »Amikor én még fiatal leány voltam — irja Sarah Bernhard — szó sem volt még nőemancipációról s a nők akkor csak azzal törődtek, hogy szerelmesek lehessenek, hogy őket is szeressék s hogy végeredményben férjhez menhessenek. Azok voltak csak a boldog idők s akkor volt csak boldog a házasélet. Akkoriban csak az otthon volt a szent a házaspár előtt : ma a vendéglő és a kávéház az s az otthoni életet sokan kényelmetlen szükségnek

---

teni valaki szivében érzelgős dolgozataival. Viszont kétségbevonhatatlan Lenke rokonszenve, vonzódása is, mert akinek élénk pir boritja el arcát és csillogó fény gyúl ki mosolygó szemeiben, ha eszményképéről van szó, az fényes tanujelét adja érzelmeinek.

Csereiné. (*Visszafojtott féltékenységgel.*) Igaz lehet, de egymagában azt részemről még nem tartom elég bizonyitéknak. Épen azért, rokonságunkra ismételten hivatkozva, engedje meg kedves Nora néni, hogy én is tanácsolhassak valamit, helyesebben kérhessem arra: fontolják meg jól ezt a nagy lépést, mert egy — esetleges — elhamarkodott beugrás könnyen megboszulhatja magát. Nem akarok sérteni senkit, hiszen engem se bántottak, de ha a gyerekesén vidám Lenkére, meg az örökösen komoly Andorra gondolok, kétség támad lelkemben a boldog házasságot illetőleg. Féltem a dalos gyermekleányt a komoly férfi dermesztő hidegségétől, viszont féltem a költői lelkü, érzékeny irodalmárt a gondtalan nő vajos bohóságaitól. Mind a kettő: a komolyság is, a [illegible] hanyag [illegible] hogy ha a kölcsönös megértés — ennek dacára — nem létezik közöttük s egyik a másiknak előnyt, vagy fölényt nem enged, rendesen végzetessé válik.

Vassné. (*Meghatottan.*) Értelek, drágám s méltányolom is aggályaidat. Jól esik hallanom észrevételeidet, amelyek figyelemre méltók, de mindenesetre csak azt válaszolhatom, hogy nagyon is megfontoltam az egész dolgot s hogy úgy érzem, mintha sejtelmemben nem fogok csalódni soha. (*Balháttérben hangok hallatszanak.*)

Csereiné, Vassné. (*Mind a ketten oda figyelnek.*)

tekintik. A leányok és fiúk igen gyakran találkoznak össze most is, meg is szerették egymást, de ha a házasodásról esik szó, akkor mindkét fél megijed a házasélet ezernyi nehézségeitől s marad a régiben — néminemű változásokkal. Tény az, hogy manapság sokkal több alkalom van a fiatalok összetalálkozására, mint régebben, hiszen akkoriban csak az otthonában lehetett meglátni azt a leányt, aki valakinek megtetszett, ma azonban mindenütt minden leánnyal meglehet ismerkedni, de mindez csak akadályozza a házasélet létrejöttét, mert a fiatalok nagyon soká várnak, sokszor látják egymást, össze is szeretkeznek és — meg is undorodnak egymástól»

Más kiválóbb nők, így többek között Irene Baubrogh a nők nagyobb szabadságát okolja azzal, hogy a meglehetős korlátok közé szorított házasélettet elkerülték. A suffragettvezérek, így Klára Butt és Henry Dudeney ugyanezt állítják, de emelt fővel és buszkén hirdetik ezt a szerintük »örvendetes« fényt, mert ez az ő felfogásuk szerint a nőtársadalom, szabadságának hajnalhasadását jelzi. A nő ma már nem olyan médium, amelynek egyedüli feladata az volt, hogy a férfivilág akaratának engedelmeskedjék, de már ma nem is hű társa a nő a férjének, fölényes az — mondják a suffragettek — akik arra vannak hivatva, hogy a férfiak mellett önálóan cselekedhessenek

Arra a kérdésre, hogy vajjon a férfiak vagy a nők az okai a házasélet pangásának, nagyon is különböző válaszok érkeztek. A válaszok legtöbbje természetesen a nőket teszi felelőssé azért. Arthur Bourchier drámairó például azzal okolja a nőket, hogy megszüntek olyan türelmeseknek és kedveseknek lenni amilyenek nagyanyáik voltak. Canon Horsley viszont azért hárítja ezt a bűnt a férfiakra, mert nem akarnak áldozatot hozni a házasságban.

Leányhűség.

Csillagfényű, holdvilágos éjszakán
Együtt ültek: szőke legény, barna lány;
Kéz a kézben, robogó tűz szemükben,
Szivükben boldogitó szerelem.

Barna kislány, az ujjút átkarol
»Úgy szeretlek !« — ismételte susogva;
Hallgatta a szőke legény és nem szólt,
De a szive hallhatóan dobogott . . .

Csillagfényű, holdvilágos éjszakán
Együtt ültek: szőke legény, barna lány;
Szólt a lány (és az ágre felnézett):
»Esküszöm, hogy másé soha nem leszek!«...

* * *

Megszólalt a templomban az orgona,
Oltár előtt áll a barna leányka,
A templomnak fölreeső zugában
Áll egy ifju haloványan magában.

Búsan nézi a gyönyörű kisleányt . . .
Mindegyre hallani lehet sóhaját
S miker a lány halkan sugja az »Igen«-t,
Szemeiből kitörül két könnycsuppot . . .

Lassan-lassan üres lesz a nagy templom,
Az ifjút úgy gyötri egy nagy fájdalom;
Az ablakon a nap fénye ömlik át, —
Porban hever, porba hullt egy myrthus-ag.

Kiss Berci.

HIREK.

A takarékpénztárak.

A minden rendű- és rangu pénzintézetek ebben az időszakban tartják évi rendes közgyüléseiket. Az ujságolvasó közönség, mely annyit olvasott az ország válságos pénzügyi- és közgazdasági helyzetéről, de saját szomoru tapasztalatai révén közvetlen vonatkozásba is került ezekkel a szomoru és válságos állapotokkal, — a közgyülés elé terjesztett mérlegekből nagy csodálkozással látja, hogy a hirlapok által hirdetett válság szenvedő alanyai között a pénzintézetek nem szerepelnek. Ezt a csodálkozást abból meriti a közönség, hogy a pénzintézetek légmentesen elzárt pénztáraihoz 2 év óta nem férhetett és a kölcsönre szoruló közönség minden erre vonatkozó bármily jogos igénye is süket fülekre talált s azzal a válasszal nyert elintézést, hogy *nincs pénz.* Most tehát, amikor a beterjesztett mérlegek azt bizonyitjak, hogy a pénzintézetek a teljesen normális és válságmentes évek üzleti eredményéhez viszonyitva is, horribilis eredményekről tudnak beszámolni, nyilván indokolt a válság szenvedő alanyainak, a nagyközönségnek meglepetésszerü csodálkozása. És amidőn a közönség ebből a váratlan meglepetésből felocsudva a helyzet komoly mérlegeléséhez fog, — az a meggyőződés válik uralkodóvá, hogy a mindenkori válságok harcvonalában nem a pénzintézetek, hanem a közönség van és hogy a pénzintézek dus aratásának idejét nem a normális viszonyok, hanem a gazdaságilag válságos helyzetek képezik. Amikor a nagyközönség ezt ily módon megállapitja, nem csinál titkot abból a véleményéből sem, hogy mindez nincs egészen jól és hogy az a hires közgazdasági funktió,

az alapszabályok hirdetnek, sok kivánni valót hagy maga után. — És amikor ezeknek a kivánni valóknak a közelebbi meghatározása válik szükségessé, nem sok fáradságba kerül annak a kivánságnak a megállapitása sem, hogy hasonló válságos pénzügyi viszonyok között az volna az osztó igazság, hogy a valsagot ne csak a közönség, hanem a pénzintézetek is érezzék és a válságra való tekintettel ne a minél nagyobb nyereségre törekedjenek, hanem épen a válság miatt elégednének meg ezek is kevesebb haszonnal. A 4—8 százalékos bruttó jövedelem helyett érnék be ennek a felével és ha ily módon a mérleg rosszabbul festene is és a részvényesek kevesebb osztalékhoz jutnának is, a válság kevésbbé volna sulyos, — ami pedig ugy hisszük, szintén valami és olyan valami, aminek ha nem is megszüntetésére, de enyhitésére a pénzintézetek alapszabályszerü kötelezettséget vállalták. Ám ha ily körülmények között a pénzintézeteknek a »válság« alatt csendes berkeit most, a jól végzett munka után az ünnepi vigaság zaja veri fel, — ezt az alig igazolható gaudiumot az érdekeltektől senki sem irigyli, de ha már minden ugy van, ahogyan van, — azt az egyet mégi szeretnénk tudni, hogy hát voltaképen miről is volt jó és szükséges ez a »válság«?

X.

A községi iskolaszék gyülése. A községi iskolaszék január 30-án, a városháza tanácstermében tartotta rendes havi gyülését. Elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg Kelemen Tivadar elhunytáról s az iskolaszék legyzőkönyvi részvétét fejezi ki. A II-ik jelévi tandij beszedésével iskolaszék az igazgatót bizta meg. Tandijmentességben 4 tanuló részesült. A gyülésen a polgari fiuiskola igazgatója jelentést tett a tanulók első félévi tanulmányi előmenetéléről, — mely szerint 51 tanuló közül általános kitünő 4, jeles 11, jó 16, elégséges 5, elégtelen 15. E gyülésen tárgyalta az iskolaszék a polgári fiuiskola jövő 1914—15. tanévi költségvetését is, amelyet egyhangulag elfogadott.

A [illegible] ág h. [illegible] közös folyó hó 1-en tartotta tisztujitó közgyülését. A választások, amelyek egyhangulag ejtettek meg, a következő eredménnyel záródtak: tb. felügyelőve választatott Guóth Marton földbirtokos, felügyelővé Horváth János földbirtokos, megyebiz. tag, másodfelügyelővé Magassy Sándor tkpénzt. pénztáros, gondnokká Tompa Elek, az egyháztanácsba pedig mint uj tagok kerültek: Smidéliusz Sándor, Kiss Gábor és Papp György. A gyülekezet a megválasztottak mindegyikében méltó egyént tüntetett ki bizalmával.

Szinészet. Radó Béla szintársulata végre megérkezett városunkba, és előadásait tegnap este megkezdette. A megnyitó előadason a »Faun« cimü szinjatek került szinre, mig ma este, tekintettel arra, hogy a Korona nagytermében vasutas mulatság lesz, az ujkávéházban tart a társulat kakaré estét. Ez alkalommal is a társulat legjobb erői lépnek fel és reméljük, hogy Radó Béla eddigi jó hirnevéhez méltó előadasokat fog ujonnan szervezett társulatával produkálni. Hétfőtől kezdve ismét a Koronában fogja előadasait [illegible] legjobb darabokat helyezte kilátásba és reméljük, hogy a közönség is méltányolja igyekezetét és ezt nagy pártolásával fogja viszonozni.

Kereskedői bál. A czeildömölki kereskedő ifjak által tervezett bushagyó kedélyes mulatság eszméjét a Czeildömölki Kereskedők Egyesülete magává tette és a kereskedő ifjusággal karöltve kereskedelmi bált szándékozik február 21-én, farsang utolsó szombatján rendezni. Az estély részletei még nincsenek megállapitva, de az eddigi tervek szerint, felolvasás és mükedvelő előadással lesz egybekapcsolva. Az estély iránt már most nagy érdeklődés mutatkozik nem csak a kereskedői, hanem Czeildömölk egész közönsége körében.

A czeildömölki adókivető bizottság tagjává az alispán Károlyi Endre és Weisz Kálmán rendes, Simon Sándor és ifj. Hubert Samu pótlagokat nevezte ki.

Halálozás. Jaksa Gábor, Jaksa István munkatársunk édesatyja folyó hó 4-ikén Szombathelyen elhunyt. Temetése folyó hó 6-án délután ment végbe a rokonok és is mercsek nagy részvéte mellett.

Szakfelügyelői látogatás. A czelldömölki községi polgári fiuiskolát január 28-án Mihalik Sándor min. iskolalátogató polgári iskolai szakfelügyelő meglátogatta. Meggyőződést szerzett az iskola tanulmányi állapotáról a ügykezeléséről s a tapasztaltak felett megelégedésének adott kifejezést.

Farsangi estély. A Czelldömölki Polgári Olvasókör f. hó 22-én, farsang utolsó vasárnapján a Barány-vendéglő étermében családias jellegű estélyt tart, amelyen a tagokat, hozzátartozókat és vendégeiket szívesen látja a kör.

Köszönetnyilvánítás. A czelldömölki pályafentartási munkások a »Zöldfa« vendéglőben tartott mulatságuk tiszta jövedelmét 24 korona 60 fillért a letesítendő czelldömölki szegénysorsu polgári-iskolai tanulókat segélyző egyesület céljára adományoztak. E cimen befolyt összeg, mely a Kemenesaljai Takarékpénztárban van elhelyezve, összesen 44 K 74 fillér. A nemesszivü adományozóknak ezuton mond köszönetet Kemenesi József polgári fiuiskolai igazgató.

Trachoma megyénkben. A muraszombati járás vendajku munkásnépei között a vasszedelmes egyiptomi szembetegség: a trachoma állandóan dühöng, sőt, a trachomás vidék elenőrzésével megbizott perlaki szemkórházi igazgató-főorvos legujabb jelentése szerint, a helyzet egyre rosszabbodik, mivel nem igen vállalkozik orvos gyönge javadalmazás mellett trachomás betegeket gyógyitani. A belügyminiszter már fel is hivta a vármegyét az óvóintézkedések legerélyesebb foganatositása végett.

Árvíz elleni védekezés. A földmivelésügyi miniszter értesitette a vármegyét, hogy a Marcal áradása esetén a marcalvölgyi vizitársulat kérelmere távirati megkeresés után azonnal küld müszaki közegeket, ha az árvíz elleni védekezés szüksége fennforog.

Uj vasut a Balatonhoz. Vármegyénk vasuti hálózata nemsokára egy uj vonattal lesz gazdagabb. Tudniillik vasutat terveznek a Balaton felé, még pedig olyan formán, hogy a Szombathely-rumi vonalat Zalabéren keresztül Sümegig fogják kiépiteni. Az uj vicinális kiépitése nemsokára a megvalósulás stadiumába lép.

Uj fogorvos Pápán. Mint értesülünk, dr. Fehér Marcel egyetemes orvostudor a berlini fogászati poliklinika volt orvosa, mint fogorvos-specialista Pápán telepedett le s működését február 1-én kezdette meg a Széchenyitér 4 sz. házban. (Csoknyay ház.) Ugyanekkor nyitotta meg modern berendezésü fogtechnikai laboratóriumát, amelynek vezetésére a berlini egyetemi fogászati klinika egyik legügyesebb

nyerni s igy módjában áll saját közremüködésével az összes fogtechnikai munkákat a legujabb elvek szerint s a legmodernebb kivitelben elkészíteni.

Utólagos felülfizetések a C. S. E. müsoros táncestélye javara: Raffel Dénes (Izsákfa) 10 K. Schurmann 2·50 K. Zinati Bódog, Kunstner József 2—2 K, amelyekért ezuttal mond köszönetet a rendezőség.

Mozdonyfűtők mulatsága. A czelldömölki mozdonyfűtők és vontatási munkások ma este 8 órakor tartják a Korona-szálloda nagytermében táncmulatságukat. Belépődíj: személyenként 1 K, családjegy 2 K. A tiszta jövedelem a mozdonyfűtők koszorualapja és a polgári fiuiskola között osztatik fel.

Vasutas nem lesz éjjeli őr! A kereskedelmi miniszter felhivta a vármegyét, hogy a vasutak alkalmazottait a jövőben mentesitse az éjjeli őri szolgálat alól.

A czelldömölki pályafentartási munkások jótékonycélra rendezett táncmulatsága a mult szombaton zajlott le a Zöldfa vendéglőben szép sikerrel. Felülfizettek: Novák Ferenc 3 K, Csoknyai József, Légrády Kálmán, ifj. Reich Imre, Szalay János, Stern Sándor 2—2 K, Győrfi János, Kustyán Ferenc 1·40 K, Győri Gáborné, Horváth Kálmán, Horváth Sándor, Wendler Lajos, Szabó Gyula, Klauz Lajos, id. Fábián Dezső, Nagy Ferenc, Domokos Ignác, Horváth István, Illés István, Horváth Gyula, Tóth Viktor, Somogyi Bálint, Klagyivik Lajos 1—1 K, Hirdi László, Kiss Sándor, ifj. Fábián Dezső, Horváth Sándor 50—50 fillér, Kocz József, Remport Lajos, Csajbók Sándor, Bokányi Károly, Siffer Jánosné, Pethő István, Sipőcz József, Lehner Antal, Szabados József, Szenes Sándor, Velekei Mihály, Szabó János, Klaffi Gyula, Pethő Dénes 40—40 fillér, Dobai István, Patyi Egyed, Pajor János, Szabó István, Velekei Antal, Vincze Tamás 20—20 fillért, melyért hálás köszönetet mond a rendezőség.

Sokat mondó üzenet. Egyik legujabb munkaparti lapban: az »Igazmondó«-ban érdekes szerkesztői üzenet olvasható. A többek között *Csajbók*, alsósági jómódu földbirtokosnak, akinek birtokát szeli a Sághegyi bazaltbányához vezető vasut s a ki a kisajátitott ingatlanainak kisajátitási összegéért tudvalevőleg már régóta perel, ezt üzenik: »Csajbók, Ság, Vasvármegye. Sokáig tartott, de már el van intézve. *A legnagyobb befolyások érvé-*

hogy ön a kisajátitott földjének árát legkésőbb márczius 20-ig teljes összegben megkapja. Bővebbet levélben.« Ehhez csak nem kell kommentár!?

Az alsósági iparosok temetkezési segélyegyesülete által február 1-én megtartott jótékonycélu táncmulatságán felülfizettek: Pálinkás Géza esp. plébános 4 K. Táborossy Elek, Molnár Béla főgépész 3—3 K. Horváth Mihály Csepreg, Edvy Károly, Hanzsér Elek, Csere József, Kovács Sándor jző., Horváth György, Szánto József, Guger Károly, Mester Gergely, Vadászy Pál, Kabina Kálmánné és Ekker Pál 2—2 K. Vadaszy József, Kiss István, Varga József 1.60—1.60 K. Bagi István 1.50 K. Sulyok Antalné 1.40 K. Bálint Istvánné, Toth István, Somogyi János, Herczeg Gyula, Günsberger Lipót, Simon Károly, Csizmár Pál, Klamka Hermann, Horvath Elek, Günsberger Mihály, Oswald Sándor, Dóra Nándorné, Preisberger Károly, Süle Sebestyén és Rotschild Miksa 1—1 K. Köves Rudolfné, Havasy János, Farkas Mihály, Horváth József, Varga László, Lencz Gyula, Baranyai Ferenc, Torma Kálmán, Süle Ferenc, Kovats Sándor, Kuba Endre Dátán Mihály, Finta István, Jager Mihály, Horvath János, Nagy József gépész, Sebe-

ton Vince 30 fillér. Deli István, Maár Elek, Graminger N. 20—20 fillér. A szives felülfizetőknek ez uton is halás köszönetet mond az elnökség. Befolyt összeg 176 K. Kiadás összeg 38 K 4 fillér.

Nem lesz mozi-előadás addig, amig a szintársulat itt időzik. Van ugyanis egy belügyminiszteri rendelet, amely megtiltja, hogy a vidéki városokban, addig mig szintársulat működik, mozi-előadás nem tartható. E rendelet sok vitára adott alkalmat nálunk és már a ma esti mozi jelentést szét is hordták, midőn a szintársulat javára dőlt el és a mozi-előadást a szolgabiróság nem engedélyezte. A szépnek igérkező mozi-előadás most már a szintársulat eltávozása utánra marad.

Cukorrépa műtrágyázási eredmények. Eddig azt hittük, hogy hazánkban a cukorrépa alá egyedül szuperfoszfattal kell műtrágyázni, az Országos növénytermelési kisérleti állomás által mult évben Szakolczán végzett kisérletek azonban azt bizonyitják, hogy a szuperfoszfát egymagában való alkalmazása nem mindenkor a legjövedelmezőbb. 10 kisérlet átlagában ugyanis kat. holdanként az egymagában alkalmazott 200 kg. szuperfoszfát után 11—53, átlagban 25 mm. volt a termés és 62 K-a jövedelmi többlet-, 200 kg. szuperfoszfát és 67 kg. chilisalétrom után 21—103, átlagban 47 mm. termés és 117 K a jövedelmi többlet, 200 kg. szuperfoszfát, 67 kg. chilisalétrom és 75 kg. 40 % os kálitragya után pedig 37—122, átlagban 69 mm. termés és 172 K jövedelmi többlet származott. A tiszta haszon a műtrágyázások fenti sorrendjében 42, 87 és 132 korona. A nitrogén és káli trágyázása rendkivüli eredménye kétségenkivül a mult évi nedves és a cukorrépa fejlődésére nagyon kedvező időjárásnak is köszönhető. Kevésbé kedvező időjárás mellett főként a szárazabb jellegü sikságokon a káli és a chilisalétrom hatása és jövedelmezősége felette kétes és éppen azért használatuk inkább csak az ország hegyes-völgyes, nedvesebb éghajlatu vidékein ajánlható, a szárazságra hajló sikságokon biztos eredményt ezután is a szuperfoszfát egymagában való alkalmazásától várhatunk.

Földrengés. Szerdán délután 1 és 2 óra között Győrött földrengés volt érezhető, mely néhány másodpercig tartott. A földrengés erős dübörgéssel kezdődött, ami után a házak meg is rázkódtak annyira, hogy a lakók ijedten szaladtak ki lakásaikból. Győrött legutóbb 1765 ben észleltek földrengést.

Sziget süllyedés. Uj-Kaledonia és a Fidzsi, csöndes-óceáni szigetek között két vulkanikus eredetü sziget, melyeken több száz benszülött és néhány fehér ember élt, Trask kapitánynak, a »Sonoma« gőzhajó parancsnokának hiradása szerint elsüllyedt. Az az érdekes, hogy az egyik elsüllyedt sziget, névszerint a Falcone, 1885-ben emelkedett ki egy tengeralatti kitörés után hirtelen a vizből.

A tangó alkonya. Farsang utolsó hetében a párisi táncmesterek akadémiája nemzetközi kongresszust rendez, amely alkalommal egy tatau (összhang) évezredes chinai táncot fognak bemutatni. Ez menuett-szerü, behizelgő melódiára lejthető, kedves, illedelmes, egyszóval kifogástalan tánc, mivel a férfi nem öleli át a nőt, hanem csupán a kezét tartja a kezében. Lesz idő, talán nemsokára, amikor ez kifogja szoritani a frivol tangót.

Természetes. *Biró* (a vádlotthoz, akit 10 évi fegyházra itéltek.) Van-e még valami hozzátenni valója?

Vádlott. (Búsan.) Isten mentsen; inkább még elszeretnék venni belőle!

BERSON
gumiszárok előnyei:
BERSON
BERSON
BERSON

Epidémia. Rábakecskéd községben bárányhimlő kapott lábra a gyermekek között. Pápócz községben pedig a szamárhurut.

A megcenzurázott korcsmacégér.

A Bach-korszak intézői nemcsak a könyvekre, hirlapokra, de még a hirdetésekre, sőt a cégtáblákra is kiterjesztették az ellenőrző figyelmet.

Egy dunántuli városkában uj vendéglő nyilt, aminek a cégtáblájára szép piros hajnal volt festve, amidön ragyogva emelkedik föl a nap a láthatáron. A poétikus korcsmacégér fölé ez volt irva:

Vendéglő a felkelő naphoz.

Az uj cégér azonban nem soká pompázott, mert a korcsmárost már másnap a kerületi főnök elé idézték.

— Hallja, barátom, — szólt hozzá atyai szigorral a főnök, — vagy leszedi azonnal azt a cégért, vagy bezáratom.

— Miért? — kérdezte meglepetten a korcsmáros.

— Mert az valósággal forradalmi felirat. A felkelő nap az uj korszak hajnalát jelentheti, amiről a gaz fölforgatók annyit beszélnek. Szóval, azt a cégért vegye le még ma, különben ismétlem, becsukatom, akkor aztán jó sok ideig nem fogja látni a felkelő napot.

A korcsmáros ijedten ment haza és rögtön levétette a veszedelmes cégtáblát. Hanem azért sajnálta eldobni s azért is kapta magát és elkeresztelte a hajnalt — alkonyatnak.

Mikor aztán másnap a kerületi főnök ur arra sétált, ezt a fölirást olvasta a korcsma felett.

»Vendéglő a lenyugvó naphoz.«

— Ez már helyes, — mormogta a főnök és megelégedetten fordult be a vendéglőbe egy pohár sörre.

Eladó ház.

Czelldömölkön a Pápai-utca 6 szám alatt levő

ház,

mely áll 3 szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnal szabadkézből eladó. Tudakozódni bármikor lehet az ugyanott lakó tulajdonosnál.

Alapitva 1804. Alapitva 1804.

HOFFMANN JÓZSEF

kávé-nagypörköldéjének iz és zamat tekintetében felülmulhatatlan

PÖRKÖLT KÁVÉI:

»Udvari keverék«	á K	6·—
»Kolumbus«	á K	4·80
»Kubanus«	á K	4·40

állandóan friss pörkölésben, 1/2, 1/4 és 1/8 kg-os csomagokban kaphatók:

GAYER GYULA

vas és füszerkeresk. Czelldömölkön.

BUTOROK.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, szálloda, kórházi és kerti berendezések, gyermekágyak, gyermekkocsik, acél sodrony ágybetétek, kocsiülések, lószőr és afrik matracok, diványok, rézkarnisok, ablakroletták, redőnyök, mozsdóasztal és mozsdó-készletek, szoba-kloset, fa és széntartók, kályha-ellenzők, tüzelő készletek, ruha-fogasok, patkány és egérfogókat legjutányosabban szállit.

GARAI KÁROLY

réz és vasbutor készitő ARAD.

Hirdetéseket jutányos áron felvesz a KIADÓHIVATAL.

Berecz Lajos

kereskedelmi kertészete

CZELLDÖMÖLKÖN.

Vágott és cserépvirágok

mindenkor kaphatók.

Menyasszonyi és alkalmi csokrok, virágkosarak azonnal készülnek olcsó árak mellett.

Temetkezésekre

élővirág koszorukat

a legizlésesebb kivitelben szállit.

Virágüzlet: Kossuth Lajos-utca.
Kertészeti telep: Sági-ut.

Üzlet-áthelyezés.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség b. tudomására, hogy Czelldömölkön, a Vásár-tér utcában levő

cipész-üzletemet

a Sági-utcába, Wendler Lajos bádogos házába (Bárány-vendéglővel szemben) helyeztem át.

Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, kérem, hogy eddigi szives pártfogásával a jövőre is megtisztelni sziveskedjék, melyet kifogástalan készitésü, mérsékelt áru munkámmal kifogok érdemelni.

Férfi-, női- és gyermekcipőket a legszebb kivitelben, javitásokat pedig gyorsan készitek.

Tisztelettel

Gerencsér A. utóda

Rognár János

cipész.

ZAKOTS ISTVÁN

kelmefestészete és vegyészeti ruhatisztitó intézete

PÁPÁN, Szentbenedek-tér 16.

(Saját házamban.)

Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

MELLŐTT SZÖLŐVESSZŐT

SZŐLŐOLTVÁNYT, BORT, gyümölcsöt és diszfát

vásárolna, a saját érdekében kérje legujabb képes árjegyzékünket, mely mindenkire nézve sok hasznos tudnivalót tartalmaz. — Pontos cim:

Szücs Sándor Fia

szőlőoltványtelep és bortermelő r.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

Megrendelések intézendők Sulek István mükertészhez Czelldömölk.

Kemenesmagasi és Szergény községek betétszerk. bizottságától.

10/1914. biz. sz.

Hirdetmény.

Kemenesmagasi és Szergény községek telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kiküldött bizottság közhirré teszi, hogy az 1886. XXXVIII. és az 1891. XVI. törvénycikkekben előirt helyszini eljárás végett és pedig egyelőre csupán az azonosito **1914. évi március hó 2. napján** az azonositás befejezte utan pedig a bizottság a községben meg fog jelenni.

Ennélfogva felszólittatnak.

1. mindazok, akik a tjkönyvben előforduló bejegyzésre nézve okadolt előterjesztést kivannak tenni, hogy a bizottság előtt, a kitüzött határnapon megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okiratikat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog tkvi bekebelezését a kitüzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerü beadvány utján kieszközöljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmeik előterjesztése végett a bizottsag előtt jelenjenek meg, ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratuik nincsenek, az átirasra az 1886. XXIX. t c. 15—18. és 1889. XXXVIII tc. 5 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igenyeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos, az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánitsa, mert különben jogaikat ez uton nem érvényesithetik és a bélyeg és illetékelengedés [illegible]

3. Azok, akiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánitasa végett a kiküldött bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Czelldömölk, 1914. január 20.

A betétszerkesztő bizottság:

Hussy, kir. járásbiró.

Bánky József, betétszerk.-telekkvezető.

Steckenpferd liliomtejszappan

elérhetetlen hatásu szeplok eltávolitására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyithatunk. Gyógytárakban, Drogeriákban, Illatszer és fodrászüzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatásu női kézápolásra a „Bergmann »Manera« liliomkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindenütt kapható.

Kedvező vásárlás!

Torpe és magastörzsü almafák	**10**	**drbonként**	**4 K.**
„ „ egyéb gyümölcsfák	**10**	**„**	**5 K.**
Rózsafák magastörzsü	**10**	**„**	**8 K.**
Bokorrózsák	**10**	**„**	**5 K.**

Kerti és cserepes-virágok, gumók stb. a legolcsóbb árban.

Méhészet beszüntetése miatt azonnal eladó 7 drb. teljesen uj 4 családos, összesen 28 családra megfelelő Liebner-féle méhkaptár teljesen felszerelve 100 korona, soha be nem szerezhető áron.

Egy kaptár 4 család számára 16 korona.

Rendelések intézendők

Gróf ZICHY ERNŐ kertészetébe

Ács, Komárom-megye.

ÉRTESITÉS.

Tisztelettel van szerencsém n. é. épitető közönség becses tudomására hozni, hogy Győrött a kőmüves mesterek képesitő-vizsgálatain képesittettem és **Kemenesmagasiban** letelepedve,

kőmüves-munkálatokat

végeztetek.

Elvállalok ugy helyben, mint vidéken, bármily méretü modern lak- és bérházak, gazdasági épületek stb. tervezését, költségvetések készitését, valamint ezek természetbeni kivitelét; továbbá átalakitások, tatarozások a leggondosabban való elkészitését, melyeknek pontos és szakszerü kiviteléért ezen a téren 20 éven át ugy a fővárosban, mint a vidék nagyobb városaiban szerzett tapasztalataim kezeskednek.

Amidőn legfőbb törekvésem oda irányul, hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelhessek, a nagybecsü épitető közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Balogh Lajos

képesitett kőmüves-mester **Kemenesmagasi.**

Nyomatott Dinkgreve Nándor villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Czelldömölk.